

Hieronim RYBICKI

Polska ludność rodzima na Ziemiach Zachodnich i Północnych w kontekście osadnictwa polskiego 1945 – 1950

Problematyka polskiej ludności rodzimej po II wojnie światowej nie jest w historiografii zagadnieniem nie znanym. Mamy na ten temat obfitą literaturę, zwłaszcza w odniesieniu do obszarów, gdzie ta grupa ludności była najliczniej reprezentowana – Śląsk Opolski, Mazury¹. Mimo to warto ją dzisiaj poruszyć w kontekście osadnictwa powojennego na obszarach włączonych do Polski po II wojnie światowej. Są bowiem niewątpliwe związki między ludnością pochodzenia miejscowego, ich liczbą, stanem świadomości etnicznej i narodowej, rolą w procesach integracyjnych a osadnictwem ludności polskiej. Są to związki zarówno czysto ilościowe, mające wpływ na tzw. chłonność osadniczą, jak również dotyczące sfer społecznych i świadomościowych.

Drugi powód, który skłania do poruszenia tego tematu to potrzeba nowego spojrzenia na wyniki przeprowadzanych wówczas zabiegów: weryfikacji narodowościowych i przyznawania obywatelstwa polskiego, wobec ujawniającej się obecnie znacznej liczby ludności niemieckiej, w nowej sytuacji politycznej. Stawia to przed historykami pytania: czy zjawisko ujawniających się Niemców ma realne podłoże i tkwi w źle przeprowadzonej weryfikacji narodowościowej, czy jest to zjawisko koniunkturalne, wykorzystane przez osoby do tego nie uprawnione, czy też miały na nie wpływ jeszcze inne czynniki.

Pełne omówienie tych problemów przerasta możliwości krótkiego wystąpienia, poruszę więc tylko niektóre sprawy.

¹ Należą do nich prace: J. Misztal: *Weryfikacja narodowościowa na Śląsku Opolskim 1945-1950*. Opole 1984. A. Sakson: *Mazurzy-społeczność pogranicza*. Poznań 1990, L. Belzyt: *Weryfikacja polskiej ludności rodzimej na Warmii, Mazurach i Powiślu*. Toruń 1987 (niepublikowana), H. Rybicki: *Powrót pogranicza kaszubskiego do Polski...* Słupsk 1988.